

Umowy międzynarodowe. Koordynacja wspólnotowa w zakresie ubezpieczeń społecznych

mgr Urszula Deja, mgr Anna Labe

System obowiązkowych ubezpieczeń społecznych

Źródło: <http://pl.wikipedia.org/>

Otto von Bismarck
(1.4.1815 – 30.7.1898)

Obowiązkowe ubezpieczenia:

- na wypadek choroby: 1883;
- od wypadków przy pracy: 1884;
- w razie starości i inwalidztwa: 1889;

Państwo opiekuńcze:

- buduje silniejszą więź obywatela z państwem;
- zapewnia poczucie bezpieczeństwa;
- ludzie mniej martwią się o swoją przyszłość;

U nas:

28 marca 1933 r.

- Ustawa o ubezpieczeniu społecznym (tzw. ustawa scaleniowa);

24 października 1934 r.

- Rozporządzenie prezydenta RP o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym;

1934 r.

- Utworzenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;

Cel:

- ujednolicenie systemu ubezpieczeń społecznych odziedziczonych po dawnych państwach zaborczych;

Połączenie:

- Izby Ubezpieczeń Społecznych;
- Zakładu Ubezpieczenia na Wypadek Choroby;
- Zakładu Ubezpieczenia od Wypadków;
- Zakładu Ubezpieczenia Pracowników Umysłowych;
- Zakładu Ubezpieczenia Emerytalnego Robotników;

1955 r. – Likwidacja ZUS

Przekazanie uprawnień związkom zawodowym,
Ministerstwu Pracy i Opieki Społecznej i radom
narodowym.

Reaktywacja ZUS – 13.04.1960 r.

Zabezpieczenie społeczne

„całokształt środków i działań instytucji publicznych, za pomocą których społeczeństwo stara się zabezpieczyć swych obywateli przed niezawinionym przez nich niedostatkiem, przed groźbą niemożności zaspokojenia podstawowych, wspólnie uznanych za ważne, potrzeb” (Jerzy Piotrowski)

Cyt. za: red. Elżbieta Kucka, *Ubezpieczenia gospodarcze i społeczne*, Wyd. Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 2009 r.

Zabezpieczenie społeczne

Funkcja:

- zagwarantowanie bezpieczeństwa socjalnego obywatelom, którzy w przypadku wystąpienia określonego ryzyka społecznego nie są w stanie sami zaspokoić swoich podstawowych potrzeb materialnych;

Założenie:

- każdy człowiek jest uprawniony do korzystania z praw ekonomicznych, społecznych i kulturalnych;

Idea sformułowana w:

- Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka (1948);
- Europejskiej Karcie Społecznej (1961);
- Międzynarodowym Pakcie Praw Ekonomicznych, Społecznych i Kulturalnych (1966);
- Konwencji nr 102 Międzynarodowej Organizacji Pracy (1952);

Zabezpieczenie społeczne

POWSZECHNA DEKLARACJA PRAW CZŁOWIEKA (przyjęta i proklamowana rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ 217 A (III) w dniu 10 grudnia 1948 r.)

Artykuł 22

Każda osoba jako członek społeczeństwa **ma prawo do zabezpieczenia społecznego**, jak również jest uprawniona do urzeczywistnienia, dzięki wysiłkowi krajowemu i współpracy międzynarodowej, jej praw gospodarczych, socjalnych i kulturalnych, niezbędnych dla jej godności oraz dla swobodnego rozwoju jej osobowości.

Artykuł 25

Każda osoba ma prawo do poziomu życia odpowiadającego potrzebom zdrowia i dobrobytu jej samej i jej rodziny, włączając wyżywienie, ubiór, mieszkanie, opiekę medyczną i niezbędne świadczenia społeczne, jak również prawo do zabezpieczenia na wypadek bezrobocia, choroby, niezdolności do pracy, wdowieństwa, podeszłego wieku, a także innych przyczyn utraty środków utrzymania w następstwie okoliczności niezależnych od jej woli.

Źródło: <http://libr.sejm.gov.pl>

Zabezpieczenie społeczne

EUROPEJSKA KARTA SPOŁECZNA sporządzona w Turynie dnia 18 października 1961 r.
(Dz. U. z dnia 29 stycznia 1999 r.)

Artykuł 12

Prawo do zabezpieczenia społecznego

W celu zapewnienia skutecznego wykonywania prawa do zabezpieczenia społecznego, Umawiające się Strony zobowiązują się:

- 1 **ustanowić lub utrzymywać system zabezpieczenia społecznego;**
- 2 **utrzymywać system zabezpieczenia społecznego** na zadowalającym poziomie, równym co najmniej poziomowi niezbędnemu dla ratyfikowania Konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy (nr 102) dotyczącej minimalnych norm zabezpieczenia społecznego;
- 3 **zabiegać o stopniowe podnoszenie poziomu systemu zabezpieczenia społecznego;**
- 4 podjąć kroki, poprzez zawarcie odpowiednich porozumień dwustronnych i wielostronnych lub za pomocą innych środków, i z zastrzeżeniem warunków ustanowionych w takich porozumieniach, w celu zapewnienia:
 - a) równego traktowania własnych obywateli i obywateli innych Umawiających się Stron, jeżeli chodzi o uprawnienia z tytułu zabezpieczenia społecznego, w tym zachowanie korzyści wynikających z ustawodawstwa dotyczącego zabezpieczenia społecznego, bez względu na zmiany miejsca pobytu na terytoriach Umawiających się Stron, które mogłyby podjąć osoby chronione;
 - b) przyznawania, zachowania i przywracania uprawnień z tytułu zabezpieczenia społecznego za pomocą takich środków, jak zliczanie okresów ubezpieczenia lub zatrudnienia, wypełnionych zgodnie z ustawodawstwem każdej z Umawiających się Stron.

Źródło: <http://www.mpips.gov.pl>

Zabezpieczenie społeczne

MIĘDZYNARODOWY PAKT PRAW GOSPODARCZYCH, SPOŁECZNYCH I KULTURALNYCH otwarty do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r.
(Dz. U. z dnia 29 grudnia 1977 r.)

Artykuł 9

Państwa Strony niniejszego Paktu uznają **prawo każdego do zabezpieczenia społecznego**, włączając w to **ubezpieczenia społeczne**.

Artykuł 10

Państwa Strony niniejszego Paktu uznają, że:

1. Należy udzielić jak najszerszej ochrony i pomocy rodzinie jako naturalnej i podstawowej komórce społeczeństwa, w szczególności przy jej zakładaniu i w okresie trwania odpowiedzialności rodziny za opiekę i wychowanie dzieci pozostających na jej utrzymaniu. Związek małżeński powinien być zawierany przy swobodnie wyrażonej zgodzie przyszłych małżonków.
2. Szczególną opieką należy otoczyć matki w rozsądnym okresie przed i po urodzeniu dziecka. W tym czasie pracujące matki powinny otrzymywać płatny urlop lub urlop z zapewnieniem odpowiednich świadczeń z tytułu zabezpieczenia społecznego.

Źródło: <http://isip.sejm.gov.pl>

Zabezpieczenie społeczne

KONWENCJA Nr 102

MIĘDZYNARODOWEJ ORGANIZACJI PRACY

dotycząca minimalnych norm zabezpieczenia społecznego

(Data wejścia w życie: 27.04.1955 r.)

Konferencja Ogólna Międzynarodowej Organizacji Pracy zwołana do Genewy przez Radę Administracyjną Międzynarodowego Biura Pracy i zebrana tam w dniu 4 czerwca 1952 roku na trzydziestej piątej sesji, postanowiwszy przyjąć niektóre wnioski, dotyczące minimalnych norm zabezpieczenia społecznego, która to sprawa stanowi piąty punkt porządku dziennego sesji, postanowiwszy, że wnioski te zostaną ujęte w formę konwencji międzynarodowej, przyjmuje dnia dwudziestego ósmego czerwca tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego drugiego roku następującą Konwencję, która otrzyma nazwę: **Konwencja dotycząca zabezpieczenia społecznego (normy minimalne)** z 1952 roku

Źródło: <http://www.mop.pl>

W Polsce: Konstytucja RP (1997r.)

Art. 67. Prawo do zabezpieczenia społecznego

1. Obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa.
2. Obywatel pozostający bez pracy nie z własnej woli i nie mający innych środków utrzymania ma prawo do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa ustawa.

Dz.U.1997.78.483 - Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Ustawy:

- **o systemie ubezpieczeń społecznych** (1998 r. – Dz.U. z 2009 r. nr 205, poz. 1585 z późn. zm.);
- **o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych** (1998 r. – Dz.U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227 z późn. zm.);
- **o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa** (1999 r. - Dz.U. z 2010 r. nr 77, poz. 512 z późn. zm.);
- **o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych** (2002 r. – Dz.U. z 2009 r. nr 167, poz. 1322 z późn. zm.);

Zabezpieczenie społeczne

Źródło: <http://pl.wikipedia.org/>

Elżbieta I Wielka
(7.9.1533 – 24.3.1603)

Ubezpieczenie społeczne

„system zagwarantowanych ustawowo, związanych z pracą świadczeń o charakterze roszczeniowym, pokrywających potrzeby wywołane przez zdarzenia losowe lub inne związane z nimi zdarzenia, spełnianych przez zobowiązane do tego instytucje oraz finansowane na zasadzie bezpośredniego lub pośredniego rozłożenia tych świadczeń, w całości lub co najmniej w poważnej mierze na zbiorowość osób do nich uprawnionych” (Wacław Szubert)

W. Szubert, *Ubezpieczenie społeczne. Zarys systemu*, PWN, Warszawa 1987, s. 66

Zaopatrzenie społeczne

to wsparcie materialne osób, które z różnych przyczyn utraciły zdolność samodzielnego pozyskiwania środków na swoje utrzymanie.

Cechy wyróżniające:

- finansowanie świadczeń ze źródeł publicznych gromadzonych z podatków;
- obejmowanie świadczeniami wszystkich obywateli, którzy spełniają przewidziane prawem warunki (prawo podmiotowe do świadczeń);
- zarządzanie przez organy administracji państwowej;
- ustalanie świadczeń na jednakowym poziomie dla wszystkich obywateli, z ewentualnym obniżeniem świadczeń w przypadku osób zamożniejszych;

Pomoc społeczna

to instrument polityki społecznej państwa.

Cel:

- pomoc osobom i ich rodzinom w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, a także pomoc w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych środków, możliwości i uprawnień prowadzących do usamodzielnienia się osób, które z niej korzystają;

Pomoc społeczną organizują:

- organy administracji rządowej i samorządowej, przy współpracy z kościołami, związkami wyznaniowymi, osobami fizycznymi, prawnymi, itp.

Reforma systemu ubezpieczenia społecznego (1999 r.)

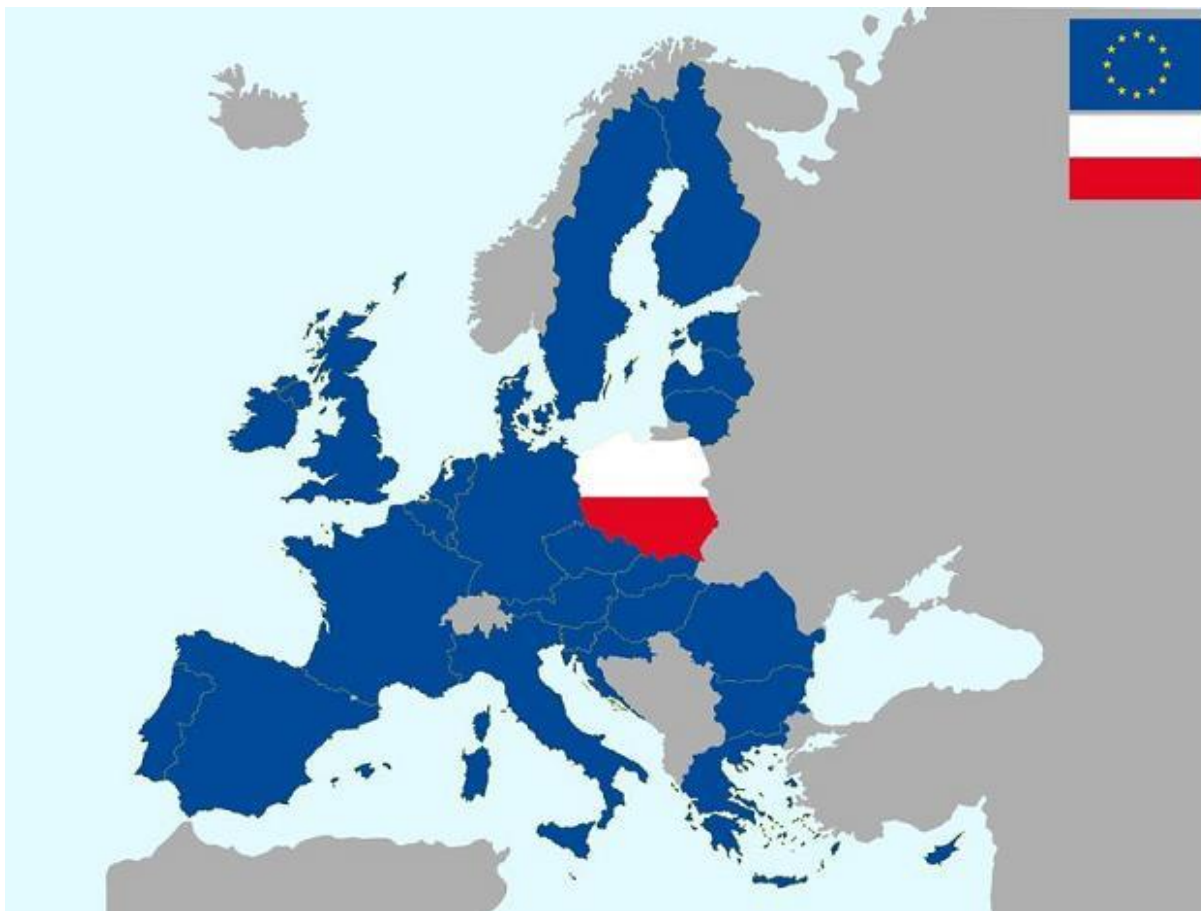
Rodzaje ubezpieczenia społecznego:

- emerytalne;
- rentowe;
- chorobowe;
- wypadkowe;

Świadczenia z ubezpieczenia chorobowego:

- zasiłek chorobowy;
- świadczenie rehabilitacyjne;
- zasiłek wyrównawczy;
- zasiłek macierzyński;
- zasiłek opiekuńczy;

1 maja 2004 r. - wstąpienie Polski do UE

Źródło: <http://biznes.interia.pl/wiadomosci/news/polska-10-lat-swietlnych-w-unii-europejskiej,2010653,4199>

Koordinacja polskiego systemu zabezpieczenia społecznego z systemami europejskimi

Obywatel ma prawo do:

- swobodnego podróżowania;
- podejmowania pracy;
- studiowania;
- zamieszkania w dowolnym państwie UE;

Nabyte prawa

podróżują wraz z obywatelem

Koordinacja systemów w oparciu o:

- Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (Traktat Rzymski);
- Rozporządzenie Rady EWG nr 1408/71;
- Rozporządzenie Rady EWG nr 574/72;

Przepisy te:

- dotyczą tylko osób ubezpieczonych w powszechnym systemie ubezpieczenia zdrowotnego w jednym z krajów UE;
- są nadrzędne w stosunku do ustawodawstwa krajowego;
- są wiążące dla władz krajowych, instytucji ubezpieczeń społecznych, sądów i trybunałów państw członkowskich;

Cel:

- realizacja zasady równouprawnienia mieszkańców danego kraju i obcokrajowców;

Obowiązywanie przepisów:

- państwa członkowskie UE;
- kraje Europejskiego Obszaru Gospodarczego: Islandia, Norwegia, Szwajcaria i Liechtenstein;
- terytoria zamorskie Francji, Portugalii i Hiszpanii;

Obowiązywanie przepisów:

Źródło: [http://www.zus.pl/files/2009\[1\].5485_PL.pdf](http://www.zus.pl/files/2009[1].5485_PL.pdf)

Wybrane definicje*

- **praca najemna** – wszelka praca lub sytuacja równoważna, traktowana jako taka do celów stosowania ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce;
- **działalność na własny rachunek** – wszelka praca lub sytuacja równoważna, traktowana jako taka do celów ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego Państwa Członkowskiego, w którym taka praca lub sytuacja równoważna ma miejsce;

* Na podstawie ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

Wybrane definicje*

- **pracownik przygraniczny** – każda osoba wykonująca pracę najemną lub na własny rachunek w Państwie Członkowskim, która zamieszkuje na terytorium innego Państwa Członkowskiego, gdzie co do zasady powraca każdego dnia lub co najmniej raz w tygodniu;

* Na podstawie ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

Wybrane definicje*

- **uchodźca** ma znaczenie nadane mu w art. 1 Konwencji dotyczącej statusu uchodźców, sporządzonej w Genewie, dnia 28 lipca 1951 r. (tj. osoba, która na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem, i nie może lub nie chce z powodu tych obaw korzystać z ochrony tego państwa, albo która nie ma żadnego obywatelstwa i znajdując się na skutek podobnych zdarzeń, poza państwem swojego dawnego stałego zamieszkania nie może lub nie chce z powodu tych obaw powrócić do tego państwa);
- **bezpaństwowiec** ma znaczenie nadane mu w art. 1 Konwencji dotyczącej statusu bezpaństwowców, sporządzonej w Nowym Jorku, dnia 28 września 1954 r. (tj. osoba, która nie jest uznawana za obywatela żadnego państwa w zakresie obowiązywania jego prawa);

* Na podstawie ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

Wybrane definicje*

- **zamieszkanie** – miejsce, w którym osoba zwykle przebywa;
- **pobyt** – pobyt czasowy;

* Na podstawie ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

Wybrane definicje*

➤ **właściwa władza** – w odniesieniu do każdego Państwa Członkowskiego, ministra, ministrów lub inną odpowiednią władzę, której podlegają na całym terytorium danego Państwa lub jego części, systemy zabezpieczenia społecznego;

* Na podstawie ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

Wybrane definicje*

➤ świadczenia rzeczowe:

- (i) do celów tytułu III rozdział 1 (**świadczenia z tytułu choroby, macierzyństwa i równoważne świadczenia dla ojca**) – świadczenia rzeczowe przewidziane w ustawodawstwie państwa członkowskiego, które służą zapewnieniu, udostępnieniu, bezpośredniemu opłaceniu lub zwrotowi kosztów opieki medycznej oraz produktów i usług stanowiących element dodatkowy takiej opieki. Określenie to obejmuje również świadczenia rzeczowe z tytułu długotrwałej opieki;
- (ii) do celów tytułu III rozdział 2 (**wypadki przy pracy i choroby zawodowe**) – wszystkie świadczenia rzeczowe w zakresie wypadków przy pracy i chorób zawodowych określonych w lit. i) powyżej i przewidziane w systemach państw członkowskich w zakresie wypadków przy pracy i chorób zawodowych;

* Na podstawie ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

Wybrane definicje*

➤ instytucja właściwa:

i) instytucja, w której zainteresowany jest ubezpieczony w chwili składania wniosku o świadczenie, albo ii) instytucja, od której zainteresowany ma prawo uzyskać świadczenia lub miałby prawo do uzyskania świadczeń, gdyby on sam lub członkowie jego rodziny zamieszkiwali na terytorium Państwa Członkowskiego, gdzie znajduje się ta instytucja, albo iii) instytucja wyznaczona przez właściwą władzę danego Państwa Członkowskiego, albo iv) w przypadku systemu dotyczącego obowiązków pracodawcy w zakresie świadczeń określonych w art. 3 ust. 1, albo pracodawcę albo ubezpieczyciela biorącego udział, lub, w przypadku ich braku, organ lub władzę, określone przez właściwą władzę danego Państwa Członkowskiego;

* Na podstawie ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

Wybrane definicje*

- **instytucja miejsca zamieszkania** oraz **instytucja miejsca pobytu** oznaczają odpowiednio, instytucję właściwą do udzielania świadczeń w miejscu zamieszkania osoby zainteresowanej oraz instytucję właściwą do udzielania świadczeń w miejscu pobytu osoby zainteresowanej, zgodnie ze stosowanym przez nie ustawodawstwem lub jeżeli taka instytucja nie istnieje, instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę danego Państwa Członkowskiego;

* Na podstawie ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

Wybrane definicje*

➤ członek rodziny:

1. i) każda osoba określona lub uznana za członka rodziny lub określona jako członek gospodarstwa domowego przez ustawodawstwo, na mocy którego przyznawane są świadczenia; ii) w odniesieniu do świadczeń rzeczowych zgodnie z tytułem III, rozdział 1, dotyczącym świadczeń z tytułu ubezpieczenia na wypadek choroby, macierzyństwa i równoważnych świadczeń dla ojca – każda osoba określona lub uznana za członka rodziny lub określona jako członek gospodarstwa domowego przez ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, na terytorium którego osoba ta zamieszkuje;
2. jeżeli ustawodawstwo Państwa Członkowskiego, które ma zastosowanie zgodnie z akapitem pierwszym, nie dokonuje rozróżnienia pomiędzy członkami rodziny a innymi osobami, do których się ono stosuje, to za członków rodziny uważa się małżonków, nieletnie dzieci i dzieci pozostające na utrzymaniu, które osiągnęły pełnoletniość;
3. jeżeli, na podstawie ustawodawstwa, które ma zastosowanie zgodnie z akapitem pierwszym i drugim, osoba jest uważana za członka rodziny lub członka gospodarstwa domowego tylko wtedy, gdy mieszka ona w tym samym gospodarstwie co ubezpieczony albo emeryt lub rencista, to warunek ten uważa się za spełniony, jeśli wspomniana osoba pozostaje głównie na utrzymaniu ubezpieczonego albo emeryta lub rencisty;

* Na podstawie ROZPORZĄDZENIA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego

Formularze E (cel):

- ułatwiają kontakty między instytucjami ubezpieczeniowymi i przyspieszają obieg informacji o osobie ubezpieczonej

Wzory wprowadza:

Komisja Administracyjna ds. zabezpieczenia
Społecznego Pracowników Migrujących przy
Komisji Europejskiej

Serie formularzy:

E 100	dotyczy właściwego ustawodawstwa i świadczeń z tytułu choroby i macierzyństwa
E 200	dot. świadczeń emerytalno-rentowych
E 300	dot. świadczeń z tytułu bezrobocia
E 400	dot. zasiłków rodzinnych
E 500	dot. formularze proceduralne i korespondencyjne
E 600	dot. specjalnych świadczeń nieskładkowych

Koordinacja – to również współpraca
między państwami przy ustalaniu
nabytych praw do emerytury lub renty

Koordinacja – jednostki właściwe ZUS*

**Jednostka organizacyjna ZUS
rozpatrująca wnioski o emerytury i
renty podlegające koordynacji
wspólnotowej**

**właściwa w odniesieniu do osób:
posiadających wyłącznie polskie
okresy ubezpieczenia, zamieszkałych
w następujących państwach:**

albo

**zamieszkałych w Polsce lub za
granicą, posiadających łączone
okresy ubezpieczenia polskie i
zagraniczne, w tym ostatnio przebyte
w następujących państwach:**

* Źródło: <http://www.zus.pl>

Koordinacja – jednostki właściwe ZUS*

**I Oddział ZUS w Łodzi
Wydział Realizacji
Umów Międzynarodowych**

Cypr

Grecja

Hiszpania

Malta

Portugalia

Włochy

Koordinacja – jednostki właściwe ZUS*

Oddział ZUS w Nowym Sączu
Wydział Realizacji
Umów Międzynarodowych

Czechy

Słowacja

Koordinacja – jednostki właściwe ZUS*

Oddział ZUS w Tarnowie Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych	Austria
	Liechtenstein
	Słowenia
	Węgry
	Szwajcaria
Oddział ZUS w Opolu Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych	Niemcy

Koordinacja – jednostki właściwe ZUS*

Oddział ZUS w Szczecinie
Wydział Realizacji Umów
Międzynarodowych

Dania

Estonia

Finlandia

Islandia

Litwa

Łotwa

Norwegia

Szwecja

Koordinacja – jednostki właściwe ZUS*

**I Oddział ZUS w
Warszawie
Wydział Realizacji
Umów
Międzynarodowych**

Belgia

Bułgaria

Chorwacja

Francja

Holandia

Irlandia

Luksemburg

Rumunia

Wielka Brytania

Dwustronne umowy międzynarodowe:

- zasada równego traktowania;
- zasada stosowania jednego ustawodawstwa;
- zasada sumowania okresów ubezpieczenia;
- zasada zachowania praw nabytych (eksportu świadczeń);

Obowiązujące dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym dotyczą:

- Jugosławii (1956) – obecnie w odniesieniu do: Bośni i Hercegowiny, Serbii oraz Czarnogóry;
- Republiki Macedonii (2006);
- Stanów Zjednoczonych Ameryki (2008);
- Kanady (2008);
- Republiki Korei (2009);
- Australii (2009);
- Ukrainy (2012);
- Republiki Mołdawii (2013);

Ukraina*

- Umowa o zabezpieczeniu społecznym między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą, podpisana 18 maja 2012 r. w Warszawie (weszła w życie 1 stycznia 2014 r.)
- Świadczenia objęte umową:
 - emerytury,
 - renty z tytułu niezdolności do pracy,
 - renty rodzinne,
 - renty z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
 - jednorazowe odszkodowania z ubezpieczenia wypadkowego,
 - zasiłki pogrzebowe
- Umowa dotyczy osób, które:
 - podlegały ubezpieczeniom społecznym w Polsce i na Ukrainie, w szczególności gdy były zatrudnione lub prowadziły działalność na własny rachunek,
 - podlegały ubezpieczeniom w jednym państwie, a mieszkają w drugim,
 - członków rodziny ubiegających się o rentę rodzinną po wyżej wymienionych osobach

[Formularze dla klientów do Umowy z Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym](#)

* Źródło: <http://www.zus.pl>

Jednostki właściwe:

**Oddział ZUS w Rzeszowie -
Wydział Realizacji Umów
Międzynarodowych**

**Fundusz Emerytalny Ukrainy
w Kijowie**

Kanada*

- Umowa o zabezpieczeniu społecznym podpisana w Warszawie w dniu 2 kwietnia 2008 r. (Dz.U. z 2009 r. nr 133, poz. 1095)

- ma zastosowanie przy ustalaniu uprawnień, obliczaniu wysokości oraz wypłacie świadczeń emerytalno-rentowych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Świadczenia objęte umową:

- emerytury,
- renty z tytułu niezdolności do pracy,
- renty rodzinne,
- renty z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
- jednorazowe odszkodowania z ubezpieczenia wypadkowego,
- zasiłki pogrzebowe

Umowa dotyczy osób zamieszkałych w Polsce, Kanadzie oraz w innych krajach:

- posiadających okresy ubezpieczenia przebyte na podstawie polskich przepisów prawnych oraz okresy ubezpieczenia lub zamieszkania przebyte zgodnie z ustawodawstwem Kanady, niezależnie od miejsca zamieszkania tych osób, oraz
- osób zamieszkałych na terytorium Kanady, posiadających okresy ubezpieczenia (okresy składkowe, nieskładkowe) przebyte wyłącznie w Polsce,
- osób pozostałych przy życiu po śmierci ww. ubezpieczonych (renty rodzinne, zasiłki pogrzebowe).

Ma zastosowanie **bez względu na obywatelstwo** osób zainteresowanych, ale nie dotyczy **Planu Emerytalno-Rentowego Prowincji Quebec**.

[Formularze dla klientów do Umowy z Kanadą o zabezpieczeniu społecznym](#)

* Źródło: <http://www.zus.pl>

Instytucje łącznikowe:

**Zakład Ubezpieczeń Społecznych
Departament Rent Zagranicznych**

**International Operations Division, Service
Canada, Department of Human Resources
and Skills Development**

Stany Zjednoczone Ameryki*

- Umowa między Rzeczpospolitą Polską a Stanami Zjednoczonymi Ameryki o zabezpieczeniu społecznym podpisana w Warszawie 2 kwietnia 2008 r.,
- Porozumienie administracyjne w sprawie stosowania Umowy, podpisane w Warszawie 2 kwietnia 2008 r.,
- Umowa reguluje stosunki polsko-amerykańskie w zakresie ubezpieczeń społecznych.
- Świadczenia objęte umową (po stronie polskiej):
 - emerytury,
 - emerytury częściowe,
 - renty z tytułu niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia,
 - renty rodzinne,
 - jednorazowe odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych i renty z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,
 - zasiłki pogrzebowe
 - okresowe emerytury kapitałowe
- Umowa dotyczy uprawnień osób, które podlegają lub podlegały ubezpieczeniom społecznym w jednym lub obu państwach (Polsce i USA), jak również osób wywodzących od nich swoje prawa, np. członków rodziny.

[Formularze łącznikowe do Umowy polsko-amerykańskiej o zabezpieczeniu społecznym](#)

* Źródło: <http://www.zus.pl>

Jednostki właściwe:

I Oddział ZUS w Warszawie - Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych	Federal Benefits Unit (Federalne Biuro Świadczeń) Ambasada USA w Warszawie
Departament Rent Zagranicznych w Centrali ZUS	Social Security Administration w Baltimore OIO Totalization
Biuro Świadczeń w Centrali KRUS	Placówki terenowe Social Security (field offices) - w podstawowym zakresie

Ponadto:

- Formularze dla klientów do Umowy z Koreą Południową o zabezpieczeniu społecznym
- Formularze dla klientów do Umowy z Australią o zabezpieczeniu społecznym
- Formularze dla klientów do Umowy z Macedonią o zabezpieczeniu społecznym

Federacja Rosyjska

- Protokół o współpracy między Ministerstwem Zdrowia i Opieki Społecznej Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Zdrowia i Przemysłu Medycznego Federacji Rosyjskiej w dziedzinie ochrony zdrowia i nauk medycznych (18.2.1995 r.)

Źródło: <http://www2.mz.gov.pl>

Federacja Rosyjska

Artykuł 6

Strony zapewniają bezpłatne świadczenia zdrowotne obywatelom państw jednej ze Stron, przebywającym czasowo na terytorium państwa drugiej Strony, w przypadkach nagłych zachorowań i nieszczęśliwych wypadków, do czasu, kiedy stan chorego pozwoli na transport do kraju.

Decyzje kwalifikujące stan chorego jako przypadek nagły będą podejmowane przez lekarzy udzielających pierwszej pomocy.

W odniesieniu do pracowników dyplomatyczno-konsularnych oraz członków ich rodzin bezpłatne świadczenia zdrowotne udzielane będą na zasadzie wzajemności.

Zagraniczne instytucje zabezpieczenia społecznego współpracujące z ZUS:

- **Rosja (Federacja Rosyjska):** Pension Fund of the Russian Federation - Fundusz Emerytalny Federacji Rosyjskiej
- **Niemcy (Republika Federalna Niemiec):**
 - Bundesversicherungsanstalt für Angestellte (BfA) - Federalny Zakład Ubezpieczeń Społecznych Pracowników Umysłowych
 - Landesversicherungsanstalt Berlin (LVA) - Krajowy Zakład Ubezpieczeń Pracowników Fizycznych
 - Bundesverband der Ortskrankenkassen (AOK) - Federalny Związek Kas Chorych
 - Bundesknappschaft - Zakład Ubezpieczeń Pracowników Górnictwa (Federalna Spółka Bracka)
 - Hauptverband der Gewerblichen Berufsgenossenschaften (HVBG) - Główne Stowarzyszenie Ubezpieczeń Wypadkowych
 - Gesellschaft für Versicherungswissenschaft und -gestaltung e.V. (GVG) - Naukowe Stowarzyszenie Ubezpieczeń Społecznych
 - Rentenversicherungsanstalt für Seeleute Seekasse - Kasa Morska
 - Bahnversicherungsanstalt - Zakład Ubezpieczenia Kolei Federalnych
 - Berufsgenossenschaft für Fahrzeughaltungen Verbindungsstelle POLEN - Zawodowe Stowarzyszenie Ubezpieczeń Wypadkowych
- Pełna lista krajów i instytucji:
<http://www.zus.pl/default.asp?p=2&id=695>

Dziękujemy za uwagę!